No. 102. **1842.**

BREDASCHE COURANT.

STAAT-, LETTERKUNDIG- EN WETENSCHAPPELIJK

NIEUWS- BLAD.

Dingsdag 23 Augustus.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 19den Augustus.

Na het vertrek van den post hebben nog verscheidene leden in de kamer der gedeputeerden eergisteren het woord gevoerd. De heer *de Lamartine* verklaarde, dat hij aanvankelijk gunstig voor het wetsontwerp gestemd was, doch dat hij bij nader onderzoek zeer voorname gebreken daarin ontdekt had. Zoodanig gebrek was, volgens den spreker, de investituur van den zijtak en de uitsluiting van het regt der vrouwen. Door die investituur vernietigt men de minderjarige troonopvolging; door die uitsluiting ontneemt men den minderjarigen koning zijne schoonste waarborgen. Men moge zeggen, dat men in Frankrijk gaarne den regent, het hoofd der regering, te paard ziet rijden, de legers aanvoeren, zich bij de soldaten bemind maken en hun zijne stem laten hooren; men moge zeggen, dat het regentschap eener vrouw eene gerekte minderjarigheid is; maar dit alles kan niet opwegen tegen de zekerheid, dat die regentes-moeder, omgeven van onze instellingen, begaafd met de hoogste verstandelijke vermogens, de dierbaarste belangen van haren zoon gedurig en zorgvuldig zal bewaken; zij bedekt hem met haar natuurlijk en heilig gezag, zeer verschillend van het tijdelijke gezag eens regents. Daarna wederlegde de spreker, onder het gestadige gejuich der kamer, de zwarigheden, welke hier en daar, uit hoofde van de geloofsbelijdenis der hertogin *van Orleans*, geopperd waren geworden. Het beginsel der godsdienstige verdraagzaamheid, zeide hij, dat heerlijke beginsel, hetwelk sedert vijftig jaren in Frankrijk [illegible] gemoederen dienaangaande geruststellen moet.

De heer *Guizot* heeft daarop het woord gevoerd en het ontwerp in eene uitmuntende rede verdedigd. Hij vreesde voornamelijk de uitvallen der drukpers, indien eene vrouw aan het hoofd van het bestuur staat. De heer *Tocqueville* heeft geheel in den geest van den heer *de Lamartine* gesproken, en een amendement voorgeslagen, dat ten doel heeft, den oom van den *Graaf van Parys* tot Regent te verklaren, en wel naar orde van geboorte.

Gisteren zijn de beraadslagingen voortgezet.

De heer *Passy* voerde het eerst het woord, en wederlegde de gisteren gemaakte aanmerkingen omtrent de onbevoegdheid der Kamer. Vervolgens wederlegde hij eene andere aanmerking betrekkelijk de vrouwen. Hij wees op al de waardige vrouwen, die in Frankrijk en elders aan het hoofd der Regering gestaan hebben: *Maria de Medicis, Anna van Oostenrijk*, enz. Ook vermeende de heer *Passy*, dat eene moeder met meer zorg over haar kind waakt dan ieder ander. De redenaar vermeent overigens, dat het ontwerp van wet de voorkeur verdient. Hij wil van geen verkozene Regent of Regentes hooren, want in zulke handen wordt altijd de Koninklijke magt verzwakt. Hij wil een? Regent zoo als bij het ontwerp van wet wordt voorgesteld. — De heer *Corne* sprak tegen het ontwerp; hij betwistte aan de Kamer het regt eener constitutive handelwijs en eene inbreuk op het charter, dat het geval van Regentschap niet voorzien heeft, en waardoor eene gaping ontstaat, die men moet trachten aan te vullen. De dood van den hertog *van Orleans* is eene zeer treurige gebeurtenis, maar dezelve toont aan, dat het charter van 1830 met overbaasting gemaakt is. Men zou het land moeten raadplegen; daardoor kan een groot gevaar vermeden worden, want een Regentschap, dat niet van regtswege uitgaat, moet aan de keus des lands onderworpen worden.

Nadat de heer *Mauguin* vervolgens gesproken had, is de heer *Berryer* aan het woord gekomen en heeft door zijne schitterende welsprekenheid de aandacht der kamer, gelijk meestal bij gewigtige discussien, geboeid. Na eene lange voorafgaande staatkundige inleiding, waarin hij de voormalige monarchie betreurde, heeft hij het ontwerp van wet genoegzaam in al deszelfs deelen aangevallen: de bepaling die de vrouwen van het regentschap uitsluit, die welke hetzelve aan de naaste mannelijke erfgenamen van den troon opdraagt, die aan den regent de volle uitoefening van het koninklijk gezag toekent en hem voor onschendbaar verklaart, met aanhaling van historische voorbeelden, tot staving zijner gevoelens aan den eenen kant de opdragt van het regentschap aan *Maria de Medicis*, aan den anderen kant de schandelijke nagedachtenis van den regent *Philips Augustus* bijbrengende. Hij eindigde zijne rede met deze bewoordingen:

» Mijne heeren maakt geene wet die alles in de toekomst voorziet; bewaart de erfelijkheid voor den onveranderlijken overgang der souvereine magt; geeft niemand het erfelijk regt; bindt u niet aan het toeval der geboorte, aan het gevaar van personele aanmatigingen, en van familietakken. Handhaaft alles; dat zijn beginselen, fransche beginselen. Ik verlang dat zij geëerbiedigd worden; ik verlang dat het erfelijk regt uit deze wet worde genomen; dat men zich naar deze beginselen besluite, naar hetgeen ik vast geloof, het overwegend belang, het wezenlijk belang van mijn land te zijn. Ik verlang dat de wet volkomen in dit opzigt gewijzigd worde. Voor het overige heb ik geen bijzonder gevoelen over eene thans te doene keus tusschen personen."

De minister van het openbaar onderwijs *Villemain* beantwoordde den vorigen spreker en wederlegde zijne zijdelingsche aanvallen tegen de julijrevolutie en verdedigde hare beginselen, waarover zelfs de linker zijde niet kon nalaten hare goedkeuring te doen blijken, doch weldra bij de verdere verdediging van de wet, waar hij ter beantwoording van het bijgebragte door den heer *Lamartine*, nopens de vervulling van het regentschap door de hertogin weduwe *van Orleans*, aanmerkte dat [illegible] komst deze eene vreemde zoude noemen, ontstond er eene uitbarsting van ontevredenheid aan de linker zijde, die nu uitriep dat de vorstin wel zeer bij uitnemendheid eene fransche vrouw was, en den minister verder geene belangrijke zinsnede liet uitspreken zonder hem in de rede te vallen.

Het laatst in deze zitting heeft de heer *Odillon Barrot* het woord gevoerd en zich, schoon in gematigde termen, tegen de wet verklaard, tegen welke dan ook, gelijk hij wel bepaaldelijk zeide, de linker zijde stemmen zou, daartoe, indien men het *Journal des Débats* gelooven kan, van zelve gebragt door den heer *Lamartine*, die het eerst in deze gewigtige beraadslaging het voorbeeld gegeven heeft om de wet te bestrijden.

In de zitting van heden heeft de heer *Thiers* het eerst gesproken, en zijne rede begonnen met de verklaring dat hij uit overtuiging monarchaal was, dat hij het gouvernement kwam verdedigen en het voorstaan van 's lands belangen en alzoo de linker zijde thans bestrijden moest. Vervolgens heeft hij het ontwerp in al deszelfs gedeelten verdedigd; nadat hij geëindigd had werd hij door de toejuiching van bijna de geheele kamer begroet. De algemeene discussien zijn vervolgens gesloten. De heer *Dupin* is nogmaals als rapporteur gehoord geworden; daarna zijn de amendementen voorgelezen.

De zitting duurde bij het vertrek van den post nog voort.

De heer *de Sade* heeft gisteren een door hem voorgedragen amendement op de beide eerste artikelen doen ronddeelen. Dit amendement heeft slechts eene strekking voor het tegenwoordige geval, houdende het volgende:

» Op het einde der tegenwoordige regering, indien de tot den troon geroepen Prins overeenkomstig de verklaring van 7 Augustus 1830, den ouderdom van 18 jaren nog niet bezit en tot zoolang hij dien niet bereikt heeft, zal de oudste zijner vaderlijke ooms met het regentschap bekleed worden.

» Bij gebreke en achtervolgelijk zal het regentschap op den oudsten der overlevende ooms overgaan."

Waarschijnlijk zal het besluit der oppositie om tegen de wet te stemmen en de tegenstand des heeren *Lamartine* de meerderheid voor de wet bij de stemming minder groot maken dan men aanvankelijk gedacht had. Het gedrag van laatstgenoemden baart vooral bevreemding; in eene woordenwisseling aan het slot der zitting van gisteren met den heer *Odillon Barrot*, scheen hij zoo goed als dezen

zijn bondgenootschap aan te bieden, 't geen het *Journal des Débats* doet vragen, of dan de heer *Lamartine* werkelijk besloten is van partij te veranderen.

— De departementale raden zijn voor den 8sten September bijeengeroepen; een bewijs, dat de kamer spoedig geadjourneerd zal worden. Naar men verzekert, zal dit reeds den 29sten dezer plaats hebben.

— Het gerucht had zich verbreid dat gedurende de tegenwoordige zitting der kamer, de troepen in de kasernen geconsigneerd waren, dit wordt officieel tegengesproken.

— De beer *Chateaubriand* is tot groote blijdschap zijner talrijke vrienden weder hersteld van de wateren van Neris in de hoofdstad teruggekomen.

— Ten gevolge van een weldadigen regen is de zeer heete temperatuur der jongste dagen alhier weder dragelijk geworden.

— De bekende schrijfster *Georges Sand*, die sedert eenigen tijd niets van zich had doen hooren, en zich middelerwijl, schoon met weinig gevolg, op het tooneel schijnt toegelegd hebben, heeft thans weder een roman in twee deelen voor de drukpers gereed.

— Berigten uit Madrid, van den 12den dezer, melden, dat de minister van finantien met verscheidene kapitalisten daar ter stede onderhandelingen heeft geopend tot het verkrijgen van gelden, doch dat, ondanks het geringe bedrag dier sommen, zulke drukkende bedingen door de geldschieters werden gesteld, dat nog niets tot stand was gekomen. Intusschen heeft het gouvernement dringend geld noodig; de troepen en de burgerlijke ambtenaren hebben verscheidene maanden soldij te vorderen, en eerstgenoemden beginnen te mormeren. — Men verzekerde te Madrid, dat de heer baron *van Grovestins*, gezant der Nederlanden, al zijnen invloed heeft in werking gesteld, om van het Spaansche gouvernement de vermindering der inkomende regten te verkrijgen op de artikelen van Hollandsche productie, en men twijfelde niet, of Z. Exc. zou, bij de hooge achting, welke men hem toedraagt, de door hem te regt aangevraagde wijzigingen van het tarief verkrijgen.

— Ter beurze van heden (20 Augustus) waren genoteerd: 5 pCt. 119,50; 3 pCt. 78,55; Nap. r. 105,50; Spanje 21⅝; Ned. 53¼; Rom. L. 102¼.

BELGIE.

BRUSSEL, den 21sten Augustus.

De koning en koningin zijn gisteren van Laeken naar het kasteel Andenne vertrokken.

— *l'Indépendant* zegt dat de [illegible] de vesting Bouillon om aldaar de vier staatkundige [illegible] op te nemen, voortgezet wordt, en dat dit genoegzaam bewijst dat de jongst door de leden der gewezen jury ingediend verzoek om commutatie van straf, niet in overweging is genomen.

— De kamer der vertegenwoordigers zet de beraadslagingen over de voordragt nopens het lager onderwijs nog voort.

— Heden is hier de tentoonstelling van schilderijen in het museum voor de nationale nijverheid geopend geworden.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 22sten Augustus.

Heden wordt alhier op de gebruikelijke wijs gevierd de zesde verjaardag van Z. K. H. Prins *Albert*, zoon van Z. K. H. Prins *Frederik* der Nederlanden.

— Bij Zijner Majesteits besluit van den 20sten dezer, n°. 49, is tot secretaris-generaal bij het departement van oorlog benoemd, jonkh. *F. A.* ridder *van Rappard*, thans chef der afdeeling secretariaat bij gemeld departement, welke laatste betrekking bij hetzelfde besluit is opgeheven, met bepaling dat de werkzaamheden van die afdeeling tevens door den secretaris-generaal zullen worden bestuurd.

— Bij besluit van 20 Augustus, n°. 42, heeft Zijne Majesteit aan Hoogstdeszelfs buitengewonen adjudant, den generaal-majoor *K. Nepveu*, vergunning verleend tot het aannemen en dragen der versierselen van groot-officier der Koninklijke orde van het Legioen van Eer, hem door Z. M. den Koning der Franschen geschonken.

— Bij besluit van 18 Augustus, n°. 90, heeft Zijne Majesteit in deze provincie benoemd:

tot heemraad bij het polderbestuur van de Heen, gemeente Steenbergen, *G. P. de Neve*, in plaats van *J. de Neve*, overleden:

tot lid van het collegie van den buitenpolder van Besoijen, *C. A. Drossaerts*, bij continuatie.

— Bij besluit van den 17den Augustus n°. 53, heeft Zijne Majesteit goedgevonden:

1°. de provincie Utrecht, in plaats van *vier* schooldistricten, waarin dezelve thans is verdeeld, te verdeelen in *vijf* schooldistricten;

2°. als schoolopzieners te bevestigen, de leden der provinciale commissie van onderwijs, als:

voor het 1ste district den heer mr. *H. Arntzenius*, voor het 2de district den heer mr. *W. J. van Hoytema*, voor het 3de district den heer *H. G. Schlüiter*, voor het 4de district den heer mr. *A. van Goudoever*;

3°. tot lid der commissie van onderwijs en schoolopziener in het 5de schooldistrict der provincie Utrecht, te benoemen den heer mr. *J. G. Bosch van Drakestein*, substituut-officier bij de arrondissements-regtbank te Amersfoort.

— Uit 's Hage schrijft men:

» Naar men verneemt, heeft onze waardige Stadgenoot, de heer *J. F. Schouberg*, onlangs op staal vervaardigd de vereenigde wapens van HH. KK. HH. den Erfgroothertog *van Saxen-Weimar-Eisenach* en Mevrouw de Prinses *Sophia* der Nederlanden. De heer *Schouberg* (vader van den zoo verdienstelijken graveur aan 's Rijks Munt te Utrecht), is circa 76 jaren oud, 45 jaren 's Rijks stempelsnijder en sedert eenigen tijd graveur van Hare Maj. de Koningin der Nederlanden. Hij bood gemeld fraai gewerk cachet uit erkentelijkheid en als een bewijs van zijne gehechtheid aan den Koning aan, en ontving dezer dagen van den heer directeur van 's Konings kabinet eenen brief, waarin Z. M. dezen talentvollen kunstenaar Hoogstdeszelfs welgevallen heeft doen betuigen over deze, niettegenstaande zijnen hoogen ouderdom, zoo wel uitgevallen proeve van deszelfs talent, met bijvoeging, dat Z. M. dit cachet gaarne zal behouden, ook vooral uit aanmerking van de gevoelens, welke de heer *Schouberg* tot aanbieding geleid hebben.

— Naar men verneemt heeft de Engelsche gezant alhier, namens de lords-commissarissen der Britsche admiraliteit, aan den luitenant ter zee der 1ste klasse, Jhr. *G. A. Tindal*, ter hand gesteld eenen gouden chronometer, vervaardigd door den vermaarden *Arnold*, te Londen, en voorzien van een toepasselijk opschrift, uit erkentenis voor de medewerking gedurende onderscheidene jaren, door dien officier op last van het departement van marine verleend, tot het vervaardigen eener kaart van de Noordzee, ten dienste der zeevaart, en waarvan het gedeelte, strekkende van de *Hoofden* tot de breedte van Scheveningen, reeds in het voorjaar van dit jaar, op last van de admiraliteit, ten algemeenen nutte is uitgegeven en verkrijgbaar gesteld.

— Uit den Helder schrijft men van den 17, dat Z. Exc. de directeur-generaal van marine, den 15 en 16 de aldaar aanwezige schepen en vaartuigen van oorlog, de magazijnen en andere gebouwen op 's Rijks maritime etablissement Willemsoord, en den vuurtoren op het ford Kijkduin, geinspecteerd heeft.

— Uit Middelburg schrijft men van den 19 Augustus:

» In den namiddag van den 17 dezer ontstond er brand nabij het dorp Zaamslag, op de bouwhoeve van den landman *Pieter van Kampen*, waarvan de schuur, niettegenstaande alle aangewende middelen om den brand te blusschen, geheel in de asch is gelegd, zijnde daarbij een vet varken omgekomen, en de landbouw- en tuingereedschappen benevens eenig hooi verbrand. De oorzaak van den brand wordt vermoed ontstaan te zijn, door het vallen van vonk uit den schoorsteen van het huis op het drooge stroodak der belendende schuur. Mogt dit tot overtuiging strekken voor degenen, die nog veel waarde hechten aan riet- en stroodakken boven pannendakken, daar buitendien de laatste duurzamer en niet kostbaarder zijn. De gebouwen waren voor brandschade verzekerd.

— Uit den Helder schrijft men van den 17den Augustus:

» Naar men verneemt, zal met den 15 September aanstaande van hier naar Suriname vertrekken, Z. M. korvet *Juno*, onder bevel den den kapt. ter zee *Moll*, tot het overbrengen van den nieuw benoemden Gouverneur den heer *B. Elias*, benevens Z. M. stoomschip *Etna*, kommandant de luit. ter zee 1ste kl. *Baars*, ter vervanging van het onlangs uit Suriname onder kommando van de luit. ter zee 1ste kl. *A. Bolken*, gerepatrieerde oorlogstoomschip *de Curaçao*; het Etat-Major van Z. M. fregat *Bellona*, is met den 31 dezer op non-activiteit gesteld; den 18 dezer is van hier naar Batavia uitgezeild, het barkschip *Anna* en *Louiza*, kapitein *van der Meij*.

— Uit Utrecht schrijft men dat gisteren nacht in de gemeente Driebrgen een hevige brand gewoed heeft in de achterwoning van den logementhouder *Kobus*. Het geheele achterhuis en de stalling met 8 koebeesten en 7 paarden was een prooi der vlammen geworden.

— Men zal zich herinneren, dat onder de velen middelen, van tijd tot tijd geopperd, om binnen Amsterdam zuiver drinkwater voort te brengen, in de maand September des vorigen jaars, door den heer *P. N. van Kampen*, in eene brochure een toestel is voorgesteld, om dit te kunnen bereiken. Hij wil daarin IJ- of grachtwater [illegible] en de daardoor verkregen stoom, door lange rondloopende buizen verkoelen en tot zuiver drinkwater condenseren. Die buizen wilde de uitvinder tevens doen strekken, om groote localen te verwarmen waarin de behoeftigen eene schuilplaats voor de koude zouden kunnen vinden, terwijl men te gelijker tijd dien stoom nog zou kunnen aanwenden, om daarmede warme spijzen te bereiden. Dit een en ander deed eenige ingezetenen binnen Amsterdam besluiten, zich te vereenigen, ten einde zoodanigen toestel te doen vervaardigen en daarmede, hoezeer op eene kleinere schaal, eenige proeven te nemen, waartoe de edel achtbare regering dier stad beleefdelijk een local afstond. Deze proeven hebben ten volle aan de verwachting beantwoord; zoodat men nu besloten heeft, ten einde het verdere weldadige doel des schrijvers te beproeven, op eene grootere schaal daarmede voort te gaan, en indien daartoe genoegzame medewerking

verkregen wordt, waartoe oproepingen zijn gedaan, inrigtingen tot stand te brengen, onder één beheer, doch in twee verschillende localen, één bestemd voor armen van den Christelijken en één voor die van den Israelitischen Godsdienst.

— In de van dit plan uitgegeven circulaire wordt in het eerste artikel het volgende gezegd: » Er zullen in een of ander pakhuis of ander groot gebouw, het ééne gelegen in de nabijheid van de armoedigste wijken der Christelijke bevolking dezer stad, het andere in die, het meest door Israelitische armen bewoond, drie nevens of boven elkander zijnde zeer groote zolders of localen (vooreerst) worden gehuurd. Twee derzelve zullen worden ingerigt, om gedurende de vijf wintermaanden den armen (daartoe van na te melden lootjes voorzien) in eene gezonde en zuivere, matige warmte, nachtverblijf te verschaffen, op schuins afhellende zolderingen, tegen de wanden in het rond geplaatst, overtrokken met leer of zeildoek, opgevuld met stroo, zeegras of iets dergelijks, en afgedeeld door richels in ligplaatsen, breed genoeg voor een' volwassen mensch en kind, of voor drie kinderen. Een derzelve zal zijn ingerigt voor vrouwen en meisjes, één voor mannen en jongens. In het midden dier zalen zal, over de geheele lengte, eene tafel worden geplaatst, aan weêrszijden met banken, afgedeeld in zitplaatsen bij nommers, ten einde aan de armen, daartoe van mede hierna te melden lootjes voorzien, in twee seriën, van 12 tot 1½ en van 2 tot 4 uren, verwarmd voedsel toe te dienen; terwijl de stoompijp, onder deze tafel loopende, tot verwarming der voeten van de aldaar aangezetenen kan strekken. Het derde locaal, waarin eenige tafels en banken geplaatst zijn, dient om gedurende den dag, af en aan, den armen, mede op daartoe bestemde lootjes, voor een kort verblijf, in de gelegenheid te stellen, zich te verwarmen en zich eene kom warmen drank, als melk of koffij, en eene snede grof of ander brood te zien toedienen. Eindelijk zal met dienzelfden toestel, door distelatie van gracht-, IJ-, of vestwater, zuiver drinkbaar water worden voortgebragt, dat als fontein opspringt en tegen minderen prijs, dan thans geschiedt, zal worden verkocht.»

— Den 12den is te Monzingen, aan de Nahe, reeds wijn geschonken, welke dit jaar gewonnen is geworden, dat is, acht dagen vroeger dan in 1811. De wijngaardeniers rekenen op een voortreffelijk wijnjaar, 't welk hun, wegens zoo veel slechte oogsten, als zij sedert verscheidene jaren hebben gehad, bijzonder té stade zal komen.

— Volgens de Londensche bladen van den 20sten, eerst zeer laat ontvangen, scheen de staat van zaken in de fabrijkdistricten toen nog geene verbetering te hebben ondergaan. Men had zich den vorigen dag met een aanvankelijk herstel der orde gevleid, maar de later ontvangen berigten hadden de ongegrondheid dier verwachting aangetoond en integendeel de zekerheid gegeven, dat de aanstokers der onlusten onder de fabrijk-arbeiders de zaken tot het uiterste poogden te drijven. Bij de krachtige maatregelen, die het bestuur genomen had, hoopte men intusschen alle ernstige bewegingen zonder groote moeite te zullen kunnen onderdrukken.

In Manchester zijn verscheidene charteristen, die aan de bemoeijingen hadden deel genomen, gevat, doch de beruchte *O'Connor* is het ontkomen. De oproerige hadden het ontwerp gevormd, het verblijf van sir *R. Peel*, nabij Tamworth, aan te tasten, doch zij zijn hierin weerhouden.

De *Staats-Courant* behelst heden het volgend berigt:

Een onzer weekbladen houdt een artikel betrekkelijk de maatregelen tot bestrijding der onder het rundvee heerschende longziekte, waarin onder anderen het volgende voorkwam:

» Omtrent twee maanden geleden zag men in een der landen voor aan, aan den Bergweg bij Rotterdam, eene roodbonte koe, behoorende aan eenen landman, wonende aan de Heulbrug. In den beginne bragt men het beest voedsel, dan toen het niets meer nuttigen kon, liet men het gedurende twee dagen in de brandende zon liggen en sterven; voor dat het beest dood was, pikten raven en kraaijen het stervende dier aan oogen en pooten; dit kwelde de zieke nog meer, en nu liet men de doode besmette koe nog een paar dagen in het land liggen, waarin andere koeijen graasden; deze gingen op hare doode gezellinne liggen en rollen, haar met de hoornen stooten, zelfs likken. Eindelijk zag men op eenen Morgen eenige boeren bij het hek in hetzelfde land, digt aan den weg een put graven, en geadsisteerd door eenen stads-diender, werd de koe aldaar begraven.

» Moest voor zulke behandeling van ziek vee niet gewaakt worden? Is het niet natuurlijk dat de besmetting daardoor niet overmeesterd werd!"

Beter ware het, zoodanig geval, wanneer men daarvan onderrigt is, dadelijk ter kennis van de bevoegde autoriteit te brengen, dan twee maanden lang te zwijgen en het dan eerst aan de drukpers over te geven. Bij eene tijdige kennisgeving toch kan de bevoegde autoriteit niet alleen de noodige maatregelen nemen, maar ook, wanneer de zaak daartoe termen aanbiedt, tegen de schuldigen of nalatigen in tijds proces-verbaal doen opmaken, ten einde op hen de verdiende straffen te kunnen doen toepassen.

Uit het [illegible] van regeringswege gedane onderzoek is gebleken, dat zekere roodbonte koe, welke dezelfde schijnt te zijn geweest, waarop men in boven aangehaald artikel gedoeld heeft, in den nacht van 26 op 27 Mei ll. in het land gestorven en denzelfde 27 Mei, des middags ten 12 ure, nadat de huid van dat dier door inkerving was onbruikbaar gemaakt, overeenkomstig de bestaande voorschriften, begraven is; zijnde door den commissaris van politie den volgenden dag wegens het verrigte in dezen, aan de bevoegde autoriteit verslag gedaan.

Voor het algemeen belang behoorde een ieder, die weet of verneemt dat er in de behandeling van ziek of verdacht vee misbruiken, nalatigheden of overtredingen, van welken aard ook, plaats hebben, in het belang der zaak dusdanige feiten onverwijld en regtstreeks te brengen ter kennis van het in de nabijheid zich bevindende en bij de zaak belang hebbend plaatselijk bestuur of agentschap van politie; daar toch van de hooge regering niet wel schijnt te kunnen worden gevergd, dat zij, na de bereids herhaaldelijk door haar gegevene instructien, zich telkens en noodeloos bemoeijen met feiten, die in den regel tot de kennisneming der plaatselijke politie behooren.

Reeds sedert lang zijn bij het Wetboek van Strafregt lijfstraffen en geldboeten bedreigd, niet alleen tegen ieder houder of oppasser van dieren of van melk- of slagtbeesten, verdacht van door besmettelijke ziekten te zijn aangetast, welke daarvan niet dadelijk zal hebben kennis gegeven aan het hoofd van het bestuur der gemeente, alwaar die dieren gevonden worden, en zelfs voor dat genoemd hoofd op die kennisgeving geantwoord heeft, deze dieren, melk- of slagtbeesten niet opgesloten zal hebben, — maar ook tegen degenen die, in weêrwil van het verbod der regering, hunne besmette dieren onder ander vee hebben laten loopen; terwijl in het laatste geval de straf nog verzwaard moet worden, wanneer uit de overtreding van het verbod eene besmetting onder ander vee ontstaan mogt zijn.

Is men overigens tot dusverre hier of daar nalatig of weifelachtig geweest in het volvoeren van die maatregelen, waardoor de longziekte onder het rundvee in hare beginselen en verwoestingen het best kan worden beteugeld (zoo als onder anderen omtrent het afzonderen en afgezonderd houden, alsmede het vervoeren van ziek vee, het gebruik en vervoeren van besmette meststoffen, alsmede omtrent een geregeld en streng toezigt op de veemarkten en de openbare of bijzondere slagthuizen) — en heeft men deze nalatigheid of weifelachtigheid getracht te verontschuldigen, door het voorgeven, dat de toen bestaande wetsbepalingen geene genoegzame ruimte lieten om de schuldigen in regten te vervolgen en te bestraffen, dan kan althans *nu* dusdanig voorgeven niet meer worden ingeroepen, daar art. 5 der wet van 9 Julij jl. (*Staatsblad n°.* 21), in verband met de bepalingen van het bestaande strafwetboek, genoegzame middelen aan de hand geeft om in dit bezwaar te voorzien. Aan het slot van dat artikel wordt zelfs de sterke magt ter handhaving der beraamde of nog te beramen maatregelen beschikbaar gesteld.

Het is overigens niet genoeg, dat van regeringswege doelmatige voorschriften zijn en worden gegeven en dat daaraan door de plaatselijke en verdere besturen, die het aangaat, gelijk het betaamt, behoorlijk de hand worde gehouden; maar de veehouders en andere belanghebbenden behooren in de eerste plaats zelve tot die handhaving mede te werken. Intusschen is het juist omtrent dit laatste, waarop toch het meeste aankomt, dat blijkens de ondervinding nog zeer veel te wenschen overblijft.

Vervolg en slot van het Algemeen Verslag aan de Deelgenooten in de Noord-Brabandsche Maatschappij tot invoering der Zijdeteelt op de vijfde Algemeene vergadering, den 29 Julij jl. uitgebragt.

Onze Directeur heeft gedurende eene reis in Holland, ook deze. onze Zijde ter bezigtiging en behandeling, aangeboden, aan den Heere *Huët*, tegenwoordige chef van het huis van de Wed. *A. le Grand & Bélain*, eene niettegenstaande de geheel Fransche naam, sedert meer dan eene eeuw, in het oude Haarlem bestaan hebbende Zijde Gaasfabriek; dezelve is aldaar zoo als men het noemt, *gepoold*, dat is voor het gebruik in die Fabriek afgewonden, en heeft dien Heer aangeboden, alle de witte Zijde van dat soort, voetstoots te ontvangen tegen den prijs van *f* 25.—per Nederl. Pond, en zulks zonder dat van de Zijde des Directeurs op hoogere prijzen was aangedrongen, aangezien de aanwezige en de aan hem tot verdere bewerking verkochte hoeveelheid, niet zoo groot is, dat dezelve eene som van eenig belang kan opleveren, en men zich dezerzijds vooreerst niet beroven wil van die Zijde, welke men gaarne aan het Hoofd-Etablissement, als bewijzen van de jaarlijksche vorderingen der Maatschappij, aanwezig houdt.

De Maatschappij alzoo meer en meer haar doel naderende, is het Bestuur dan nu ook voornemens, nog dit jaar de voorbereidingen te maken, tot het bouwen, van een volgens de thans algemeen in Frankrijk aangenomen Methode ingerigt, doelmatig en geheel afzonderlijk locaal, tot opvoeding der Zijdewormen, op eene groote schaal; ten einde door de gewonnen Zijde in den handel te brengen, een begin daar te stellen van het verkrijgen der voordeelen, aan de eigenlijke *Zijdeteelt* verbonden.

Ziedaar Mijne Heeren, den toestand der zaak op dit oogenblik.

Wij zien hoe verre dezelve reeds gebragt is, hoe de reeds uitge-

breide aanplantingen, datgene in ruime mate geven kunnen, wat den Grondslag der *Zijdeteelt* is, namelijk het *wit Moerbezieblad*.

Den geheelen aanleg van het Hoofd-Etablissement, is aanvankelijk daarop ingerigt, en zal verder zoodanig ingerigt worden dat er nimmer zoo veel blad aanwezig zal zijn, of men zal hetzelve kunnen gebruiken tot het opvoeden van Zijdewormen. Al wat tot hiertoe van *Zijdeteelt* van hetzelve heeft plaats gehad, is slechts *eerst proefneming*, *later oefening* geweest, en eerst een à twee jaren na den dag van heden, zoo den Hemel wil en wij leven! zal men op deze plaats kunnen zien, wat het winnen van Zijde op eene uitgestrekte schaal is, en welke belangrijke voordeelen hetzelve kan opleveren, in den korten tijd, van hoogstens een veertigtal dagen, aan de opvoeding dier kostbare insecten, de Zijdewormen besteed.

Alles wat dus, wanneer het kweekgebouw voor de Zijdewormen eenmaal zal zijn opgetrokken, nu te doen is, is de aanplantingen van den witte Moerbezieboom uittebreiden, en hoe spoediger en op hoe grooter schaal dit geschied, hoe grooter en hoe spoediger de vermeerderde voordeelen zullen zijn, welke de Maatschappij zal genieten.

Men behoorde zich niet behoeven te bepalen tot het beplanten alleen der gronden van het tegenwoordig Hoofd-Etablissement, de voor de Moerbezieboom geschikte gronden van hetzelve zijn genoegzaam alle ook reeds beplant, men moet in staat gesteld worden meerdere geschikte gronden aan te koopen en dezelve te beplanten. Hoe meer grondeigendommen de Maatschappij verkrijgt en beplant, hoe meer zij niet alleen het ingelegde kapitaal waarborgt, maar hoe meer ook in eene steeds toenemende graad, de waarde dier gronden vermeerdert, en hoe meer zij zich zelve winst bezorgt, zonder dat in evenredigheid van die winst, hare uitgaven en onkosten vermeerderen.

Het Bestuur der Maatschappij heeft van het begin van haar bestaan af en tot heden toe, steeds bij de deelgenooten, en bij allen welke inlichtingen omtrent de *Zijdeteelt* hebben verlangd, op de voorgrond gesteld, dat deze Maatschappij wierd daargesteld, met het oogmerk, om door het invoeren van eene nieuwe nog niet bekende Landbouw-Industrie, de welvaart des Vaderlands en die der arbeidende volksklasse, in hetzelve te vermeerderen. Zij heeft altijd verklaard dat men bij de deelneming in dezelve, althans niet dadelijk moest verwachten, die belangrijke voordeelen, die hooge jaarlijksche dividenten, welke andere Maatschappijën op handelsspeculatiën gevestigd, wel eens opleveren, zij heeft dan ook hare aandeelen slechts op *f* 100: — gesteld, omdat het een ieder gemakkelijker valt, daarin deel te nemen, en minder onaangenaam is, den intrest van eene som van *f* 100: — dan van *f* 1000: — eenige tijd te missen.

Maar hetzelve heeft daarom het belang en het voordeel harer deelgenooten niet uit het oog verloren, het heeft niet alleen getracht het kapitaal der Maatschappij, maar ook de rente te verzekeren, en vertrouwt met grond, dat wanneer hetzelve het voorregt mag genieten, Ul. Mijne Heeren, het volgend jaar weder aan deze plaats vergaderd te zien, dat hetzelve U de *Zijdeteelt* niet meer alleen als oefening en beproeving, maar op eene grootere schaal te zullen doen zien, en ook reeds datzelfde jaar de zijde van het Hoofd-Etablissement op de Vaderlandsche markt te brengen of aan Vaderlandsche fabrieken af te leveren.

En zoodoende zal dan door uwe medewerking Mijne Heeren, de *Zijdeteelt* werkelijk aan ons Vaderland geschonken zijn, want eerst wanneer men ziet wat hier op eene groote schaal verrigt wordt, wanneer onze hier gewonnen Zijde, in het land verkocht en verwerkt wordt, dan eerst zullen alle tegenstrevers zwijgen, alle vooroordeelen ophouden, en de grootste tegenstrevers zullen waarschijnlijk alsdan de eerste zijn om deel te komen nemen aan eene Maatschappij, welke dit zoo belangloos heeft daargesteld, en zelfs den witte Moerbezieboom te planten, waar daartoe gelegenheid gevonden word, teneinde mede de voordeelen der *Zijdeteelt* te genieten.

Het Bestuur dankt Ul. Mijne Heeren, voor het vertrouwen in hetzelve tot hiertoe gesteld, en het geeft U de verzekering, dat hetzelve aan dit vertrouwen zal blijven beantwoorden, de schoone zaak der *Zijdeteelt* na vermogen bevorderen, en alzoo het doel bereiken dat de Maatschappij zich heeft voorgesteld: *de bevordering van den welvaart des Vaderlands*.

GEMENGDE BERIGTEN.

De Engelsche Arts, Dr. *Turnbull* te Londen, heeft de ontdekking gedaan, dat het blaauwzuur een ongemeen werkzaam middel tot genezing der blindheid is. Voor eenige weken nam hij, in tegenwoordigheid eener talrijke vergadering, aan onderscheidene patienten, die zich in den ouderdom tusschen vijf en twintig jaren bevonden, eene reeks proeven, die den besten uitslag hadden. De genezing werd bewerkt, terwijl men slechts eene halve minuut, of zoo lang tot de patient eenige warmte begon te bespeuren, een klein fleschje met blaauwzuur, met eene opening zoo groot als het oog, het oog naderde. Een kind was sedert den zesden dag zijns levens blind en had in het instituut voor blinden met verhoogde letteren leeren lezen; maar na hervatte behandeling met blaauwzuur konde het deze letters zien en zoo wel met behulp des gezigts als des gevoels lezen. Een tweeëntwintigjarig meisje had dertien jaren in volkomen blindheid doorgebragt, tot Dr. *Turnbull* haar behandelde, en kan nu zonder leidsman gaan en alle vormen en kleuren onderscheiden. Nadat wij getuigen dezer proeven geweest waren, zegt een verslaggever in een Engelsch blad, en ons van de juistheid dezer bewering overtuigd hadden, trachtten wij ook te vernemen, wat den Heer *Turnbull* op deze ontdekking gebragt had alsmede de oorzaak der wonderlijke werking van zulk een eenvoudig middel. Dr. *Turnbull* antwoordde, dat hij er het eerst op gekomen was door de omstandigheid, die bij alle vergiftingen door blaauwzuur plaats heeft, dat het oog van den gestorvene onderscheidene dagen zoo helder en klaar bleef, als of hij nog leefde. De verwekte bij hem het vermoeden, dat blaauwzuur eenen specifieken invloed op het oog had. Hij besloot r dat een middel, dat na den dood zulke verschijnselen voortbragt, ook op de levenden van zekeren invloed zijn moest en kreeg daardoor aanleiding tot eene reeks van proeven. Op de vraag, welken invloed deze behandeling op kortzigtigen en oude lieden had, antwoordde de Heer *Turnbull*, lachende, dat het blaauwzuur spoedig de brillen geheel zonde verdringen; in beide gevallen sterkte het gezigt zoo zeer, dat geen twijfel omtrent de bruikbaarheid van het middel overig bleef. De Kroonprins van Hannover, bij wien reeds zoo vele geneeswijzen vruchteloos beproefd zijn, moet door een' zijner vrienden in Engeland op de nieuwe ontdekking opmerkzaam gewerden zijn, en vpn onderscheiden kanten wordt de hoop gevoed, dat zij ook bij den ongelukkigen Prins zal beproefd bevonden worden.

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van ll. Zaturdag werden omgezet: Ned. 2½ pCt. 52½, 52¾; dito 5 pCt. 101½, ¾; Amort.-Synd. 4½ pCt. 94½, 94¾; dito 3½ pCt. 77¼, 77¾; Handelm. 4½ pCt. 143½, 144; O. I. 5 pCt. 99¾, 100; Haarlemmermeer 70, 70½; Spanje 16¾, 17½; coupon 19; Rusland 5 pCt. 106½, 107.

*** GETROUWD:

H. W. STEVENS,

EN

E. F. VAN EMSTEDE.

TILBURG, 22 Augustus 1842.

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.